

Miljøministeriet
Departementet

Sammenfattende redegørelse for vandområdeplanerne 2021-2027

Juni 2023

Udgiver: Miljøministeriet

Redaktion: Miljøministeriet
ISBN: 978-87-91824-02-9

Indhold

1.	Indledning	4
2.	Integration af miljøhensyn i vandområdeplanerne 2021-2027	5
2.1	Formålet med vandområdeplanerne	5
2.2	Integration af miljøhensyn / udarbejdelse af miljøvurderingen	5
2.3	Høringen af vandområdeplanerne og offentlighedens inddragelse	6
2.4	Høringssvar og bemærkninger	7
3.	Valg af vandområdeplanerne 2021-2027 fremfor rimelige alternativer	15
3.1	Alternativer der har indgået i miljøvurderingen	15
3.1.1	Alternative virkemidler for kystvande	15
3.1.2	Alternative virkemidler for vandløb	15
3.1.3	Alternative virkemidler for søer	16
3.1.4	Alternative virkemidler for grundvand	16
3.1.5	Alternative virkemidler for miljøfarlige forurenende stoffer	16
3.2	0-alternativet	17
4.	Overvågning af væsentlige miljøpåvirkninger	18

1. Indledning

Den sammenfattende redegørelse er udarbejdet i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer. Redegørelsen er udarbejdet med afsæt i miljørapport for vandområdeplanerne 2021-2027, og den er anvendt som beslutningsgrundlag i forbindelse med vandområdeplanernes vedtagelse. Redegørelsen offentliggøres samtidig med de endelige vandområdeplaners vedtagelse, således at behandlingen af resultaterne fra den offentlige høring og dens betydning for udformning af de endelige planer bliver synlige for offentligheden.

Redegørelsen indeholder jf. miljøvurderingsloven §13 en beskrivelse af

- 1) hvordan miljøhensyn er integreret i vandområdeplanerne
- 2) hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning
- 3) hvorfor de vedtagne vandområdeplaner er valgt på baggrund af rimelige alternativer
- 4) hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet ved gennemførelse af vandområdeplanerne

2. Integration af miljøhensyn i vandområdeplanerne 2021-2027

2.1 Formålet med vandområdeplanerne

Vandområdeplanerne har til formål at beskytte og forbedre tilstanden i overfladevand (vandløb, søer, kystvande) og grundvand. Til dette formål opstilles i vandområdeplanerne miljømål, som skal opfyldes ved planperiodens udgang. Miljømålene skal nås gennem indsatsprogrammet, som fastlægger de foranstaltninger, der skal gennemføres i det enkelte vandområdedistrikt for at forbedre tilstanden i de enkelte overfladevandområder og grundvandsforekomster.

2.2 Integration af miljøhensyn / udarbejdelse af miljøvurderingen

Relevante, eksisterende miljøproblemer for vandmiljøet og de arter og naturtyper, der knytter sig til vandmiljøet, omfatter bl.a. udledning af næringsstoffer til overfladevandområderne og grundvandsforekomsterne, udretning og uddybning og spærringer i vandløbene, forekomst af miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet samt forurening af badevand.

Generelt vurderes indsatsprogrammerne i forbindelse med vandområdeplanerne 2021-2027 langt overvejende at have positiv indvirkning på miljøet.

Særligt indvirkningen på flora, fauna og biologisk mangfoldighed forventes at være væsentlig og positiv.

Indsatsen over for miljøfarlige forurenende stoffer kan påvirke etablering eller ændringer af erhvervsaktiviteter gennem nye eller reviderede udlednings- og tilslutningstilladelser indeholdende krav til de udledte koncentrationer af stofferne til vandmiljøet.

Indvirkningen på menneskers sundhed forventes generelt at være begrænset. En række indsatsforanstaltninger som genslyngning af vandløb, restaurering af søer og skovrejsning kan dog forøge den rekreative værdi i de områder, hvor de udmøntes, og dermed indirekte gavne menneskers sundhed.

Herudover kan der opstå en positiv effekt ved at mindske udvaskningen af kvælstof til grundvandet, hvis fx skovrejsning sker i områder med grundvandsforekomster, der benyttes til drikkevand.

Indvirkningen på jordbund, luft og klimatiske faktorer forventes ligeledes at være begrænset. Dog kan en række virkemidler som minivådområder, udtagning af landbundsjord, ekstensivering, restaurering af ådale samt en række vandløbsvirkemidler bidrage til reduktion af udledningen af drivhusgasser.

Indvirkningen på vandkvalitet vurderes generelt at være positiv, da målet om opnåelse af god økologisk og kemisk tilstand i vandområderne i høj grad også vil medføre forbedringer af vandkvaliteten.

Hvad angår indvirkningen på materielle goder, herunder landbrugsarealer, forventes det, at bl.a. etablering af vådområder, restaurering af ådale, minivådområder, udtagning af lavbundsarealer, ekstensivering og skovrejsning påvirker de arealer, hvor virkemidlerne etableres. Det vil hovedsagligt være landbrugsarealer, som må tages helt eller delvist ud af produktion.

Indsatser som vådområder og vandløbsrestaureringer vil kunne medvirke til at afbøde virkningerne af meget nedbør og skåne nedstrømsliggende områder, herunder byer fra oversvømmelser.

Indsatsen over for miljøfarlige forurenende stoffer kan begrænse muligheden for at ændre bestående anlæg, som påvirker vandmiljøet negativt med udledning af konkrete stoffer.

En række virkemidler som skovrejsning, genslyngning af vandløb og restaurering af ådale vil have æstetisk indvirkning på landskabet. Generelt forventes det ikke, at virkemidlerne vil medføre væsentlig negativ indvirkning på landskabet.

Indvirkningen på kulturarv vurderes generelt at være begrænset. Enkelte indsatser i tilknytning til fx gamle vandmøller kan dog medføre risiko for påvirkning af kulturarv.

De sekundære, kumulative og synergiske effekter af indsatsprogrammerne i vandområdeplanerne 2021-2027 vil afhænge af de konkrete projekter, der gennemføres. Det vurderes dog generelt, at væsentlige sekundære, kumulative og synergiske miljøeffekter vil være positive.

En del af vandområdeplanernes indsatser er lokaliseret i Natura 2000-områder eller i nærheden af Natura 2000-områder. Da der i høj grad er overensstemmelse mellem kravene til overfladevandområders tilstand og beskyttelsen af naturtyper og arter i Natura 2000-områderne og vandområdeplanerne, forventes vandområdeplanernes indsatser generelt at have positiv påvirkning på Natura 2000-områderne.

Risiko for påvirkning af arealers dyrkningsmæssige værdi samt kulturarvsværdier i forbindelse med vandløbsindsatser varetages i forbindelse med myndighedsbehandlingen ved udmøntningen af de konkrete projekter.

For en række indsatser er den nøjagtige udformning og lokalisering endnu ikke kendt, og miljøvurderingen heraf er derfor gennemført på et generelt og overordnet niveau. Her er det forudsat, at miljøpåvirkninger og -risici vil blive håndteret ud fra gældende miljølovgivning ved den senere udmøntning af indsatsprogrammet i konkrete tiltag.

2.3 Høringen af vandområdeplanerne og offentlighedens inddragelse

Forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 var i offentlig høring i perioden 22. december 2021 til 22. juni 2022. Det samlede høringsmateriale omfattede:

- Forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 (plandokument)
- Miljørapport for vandområdeplanerne 2021-2027
- Udkast til bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster
- Udkast til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter
- Udkast til vejledning til indsatsbekendtgørelsen
- MiljøGIS for høring af vandområdeplaner 2021-2027
- Udkast til bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områder tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder

- Udkast til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand
- Udkast til bekendtgørelse om basisanalyser
- Udkast til bekendtgørelse om vandområdedistrikter og hovedvandoplande
- Udkast til bekendtgørelse om skaldyrvande

Under høringsperioden blev der afholdt informationsmøder om forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 i Blåt Fremdriftsforum den 7. januar 2022 og i Den Faglige Referencegruppe den 10. januar 2022.

Herudover blev der afviklet tre heldagswebinarer for alle interessenter den 28. februar 2022, den 4. marts 2022 og den 10. marts 2022, hvor indholdet af høringen blev gennemgået, og hvor der var mulighed for at stille spørgsmål til materialet.

Der indkom i alt ca. 1.800 høringssvar fra statslige myndigheder, regioner, kommuner, interesseorganisationer, erhvervsorganisationer og privatpersoner, herunder lodsejere. Størstedelen af høringssvarene vedrører vandløb. Høringssvarene relaterer sig både til lokale forhold, men også overordnet til vandløb, søer, kystvande og grundvand, såsom bemærkninger til indsatsprogram og virkemidler (flere ressourcer til nye virkemidler og hvilke virkemidler, der virker), håndtering af kvælstof- og fosforudledning samt spildevandspåvirkning- og indsats.

På baggrund af behandlingen af høringssvar med bemærkninger vedrørende lokale forhold er der foretaget justeringer i datagrundlaget for vandområdeplanerne i forhold til det forslag, der var i høring. Der er bl.a. gennemført mindre ændringer i antallet af vandløb og søer omfattet af vandplanen samt ændring af indsatser til forbedring af tilstanden i vandløb- søer og kystvande, herunder spildevandsindsatser som følge af modtagelse af nye faktiske oplysninger i høringssvar. Desuden er der foretaget enkelte justeringer i datagrundlaget for kystvande samt datagrundlaget for grundvandsforekomster.

Ud af de i alt ca. 1.800 høringssvar er der modtaget ca. 200 overordnede høringssvar med generelle bemærkninger omhandlende juridiske aspekter, bekendtgørelser, den økonomiske ramme (synergi mellem den afsatte økonomi og mål), ønske om fleksible tilskudsordninger, tilstrækkelige indsatser, målopfyldelse i 2027, dækkende overvågning, sammentænkning af klimatilpasning og vandområdeplanerne samt genbesøg af landbrugsaftalen (beslutning om resterende indsatsbehov).

De overordnede høringssvar har ikke givet anledning til ændringer i vandområdeplanerne med tilhørende bekendtgørelser – udover mindre teknisk/faglige justeringer.

På baggrund af den offentlige høring har Miljøministeriet udarbejdet endelige vandområdeplaner 2021-2027. Der er desuden udarbejdet et høringsnotat, hvori indkomne høringssvar refereres og besvares. Det fremgår af høringsnotatet, hvilke høringssvar der har ført til ændringer i vandområdeplanerne. Høringsnotatet er offentliggjort samtidig med vandområdeplanerne og er tilgængelige på www.mim.dk.

2.4 Høringssvar og bemærkninger

Der er i alt modtaget syv høringssvar, der omhandler miljøvurdering af vandområdeplanerne, heraf fem fra følgende myndigheder: Allerød Kommune, Køge Kommune, Miljøstyrelsen, Naturvårdsverket, Stevns Kommune. Der er endvidere modtaget to høringssvar hhv. Bornholms Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening, afd. Sønderborg.

Høringssvarene er opsummeret og kommenteret nedenfor:

Frister for indsatser på grundvand:

Sammenfatning af hørings svar: Allerød Kommune bemærker, at der er uoverensstemmelse mellem beskrivelsen af miljømål for grundvand i Forslag til vandområdeplanerne 2021-2027, side 130, hvoraf det fremgår at "for grundvandsforekomster, hvor kilden til forurening endnu er ukendt, eller hvor indsatsen, som skal føre til god tilstand, endnu ikke er fastlagt, forventes en indsats først gennemført sent i planperioden (2021- 2027), hvorfor grundvandsforekomsterne først vil kunne få god tilstand efter 2027 på grund af den naturlige responstid ved en gennemført indsats" og beskrivelsen i Miljørapport for vandområdeplanerne 2021-2027.

Miljøministeriets bemærkninger: Miljøministeriet bemærker, at der i Miljørapport for vandområdeplanerne 2021-2027, side 21-22, er oplyst, at: "For forekomster, der i dag har en ringe tilstand, vurderes det, at 47 får god tilstand med nuværende indsatser, om end det ikke kan nås til 2027 grundet naturlige forhold, forårsaget af grundvandets naturligt langsomme strømnings-hastighed. For 19 forekomster, hvor der for nuværende ikke er fastlagt indsatser, grundet manglende viden om kilderne, forudsættes det at kilderne, jf. indsatsprogrammet, er afklarede og indsatserne igangsat inden 2027, hvorfor forekomsterne forventes at komme i god tilstand efter 2027. I alle 19 tilfælde er der tale om forhøjede værdier af sporstoffer, som årsag til den ringe tilstand, hvor det ikke umiddelbart kan fastlægges om der er tale om naturlige – eller menneskeskabte forhold." Der kan være tale om naturligt forekommende sporstoffer eller forureninger fra eksisterende eller allerede afsluttede menneskelige aktiviteter. Opnåelse af miljømålet forudsætter en nærmere undersøgelse af de relevante kilder. Miljøministeriet konkluderer således, at der ikke er uoverensstemmelse med beskrivelsen i vandområdeplanerne og i miljørapporten.

Hørings svar fra Miljøstyrelsen:

Sammenfatning af hørings svar: Miljøstyrelsen har som berørt myndighed afgivet hørings svar i forbindelse med Miljørapport for vandområdeplanerne 2021-2027.

Samspil med anden lovgivning - Miljøstyrelsen efterlyser en redegørelse for vandområdeplanernes samspil med anden lovgivning, særligt lov om havstrategi.

Indsatser over for saltvandsbaseret fiskeopdræt og ferskvandsdambrug - Miljøstyrelsen bemærker, at der ikke er prioriteret indsats over for virksomheder, saltvandsbaseret fiskeopdræt og ferskvandsdambrug. Miljøstyrelsen foreslår, at den manglende indsatsfastlæggelse begrundes.

Håndtering af fosforudfordring ifm. vådområder - Miljøstyrelsen bemærker, at der i beskrivelsen af vådområder og aktiv udtagning af lavbundsarealer mangler en adressering af fosforudfordringen og dens håndtering.

Grundvand - Miljøstyrelsen efterlyser en beskrivelse af grundvandets kemiske påvirkning og en klarere beskrivelse af om miljøfarlige forurenede stoffer indgår i tilstandsvurderingen for grundvand. Endvidere bemærker Miljøstyrelsen, at definition af pesticider ikke er i overensstemmelse med definitionen i grundvandsdirektivet, ligesom det ikke fremgår tydeligt, hvordan den naturlige interaktion mellem grundvand og overfladevand har betydning for koncentrationerne af pesticider i grundvandet. Vandområdeplanernes påvirkning på grundvandsforekomster, både direkte og indirekte, fx via indsatser for overfladevandforekomster, bør beskrives og vurderes grundigere.

Sørestaurering og fosforvådområder - Miljøstyrelsen bemærker, at det angives, at de etablerede vådområder i nogle tilfælde kan få karakter af egentlige søer. Permanente søer kan have

en negativ indvirkning på smådyr, fisk og planter i nedstrøms vandløb, herunder særligt negativ påvirkning af vandrefisk der skal til og fra havet. Med henblik på mulige forringelser eller hindring af målopfyldelsen af de målsatte nedstrøms vandløbssystemer mangler afsnittet en fyldestgørende vurdering af alle potentielle direkte og indirekte negative påvirkninger fra vådområderne.

0-alternativet - Miljøstyrelsen bemærker, at en miljøvurdering, jf. miljøvurderingsloven, skal indeholde oplysninger om den sandsynlige udvikling i miljøtilstanden, hvis planen eller programmet ikke gennemføres (0-alternativet). Der skal således miljøvurderes på den sandsynlige udvikling i miljøtilstanden, såfremt aktiviteterne i vandområdeplan 2021-2027 ikke gennemføres. Det er i miljørapporten alene beskrevet, at tilstanden i mange af overfladevandsområderne og i grundvandsforekomsterne ikke vil leve op til de fastlagte miljømål, og at Danmark ikke kan opfylde kravene i EU's vandrammedirektiv. Detaljeringsniveauet for miljøvurderingen, herunder 0-alternativet skal dog ses i sammenhæng med detaljeringsniveauet af selve planen. 0-alternativet skal derfor beskrives og vurderes, så det kan sammenlignes med miljøvurderingen af selve planforslaget. 0-alternativet skal derfor beskrives og vurderes således, at man kan se planens eller programmets effekt på miljøet. Med den meget generelle konklusion omkring 0-alternativet er det derfor uklart, hvorledes indsatserne i planen vil påvirke miljøet. Der angives i kapitel 5 i flere afsnit, at der findes allerede godkendte indsatser for at reducere koncentrationerne af miljøfarlige forurenende stoffer: "Med den allerede godkendte eller planlagte indsats over for miljøfarlige forurenende stoffer, som følger af vandområdeplanerne 2021-2027, kan der forventes faldende koncentrationer af stofferne i [vandforekomst]." Miljøstyrelsen bemærker, at der mangler en beskrivelse af, om disse indsatser ikke også har en vis virkning og derfor bør indgå i beskrivelsen og vurderingen af 0-alternativet.

Miljøtilstand for vandløb - Miljøstyrelsen bemærker, at der i miljørapporten ikke skelnes mellem EU-prioriterede og nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer. Miljøbestyrelsen bemærker, at det i forbindelse med beskrivelsen af sparrebassiners funktion ikke fremgår tydeligt, hvilken effekt regnbetingede overløb har i forhold til miljøfarlige forurenende stoffer.

Fuglebeskyttelsesområder - Miljøstyrelsen bemærker, at det ikke fremgår tydeligt om miljøvurdering også omfatter fuglebeskyttelsesområderne eller kun habitatområderne.

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna - Miljøstyrelsen bemærker, at der i beskrivelsen af indvirkningen på biologisk mangfoldighed, flora og fauna, kapitel 9.2.3.1, første afsnit, bør præciseres, at selve vandløbet som naturtype også kan være kortlagt og beskyttet som habitatnaturtypen "vandløb med vandplanter" eller "vandløb med tidvis blottet mudder".

Overblik over arter og naturtyper - Der henvises flere steder derefter til bilag 1, som skulle vise en tabel over arter og naturtyper, der kan blive påvirket positivt af næringsstoffereduktion. Bilag 1 indeholder andre oplysninger.

Miljøministeriets bemærkninger:

Samspil med anden lovgivning, særligt lov om havstrategi (LBK 1161 af 25/11/2019). Loven implementerer EU's havstrategidirektiv og har til formål at fastlægge rammerne for de foranstaltninger, der skal gennemføres for at opnå eller opretholde god miljøtilstand i havets økosystemer, og muliggøre en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. God miljøtilstand vurderes i forhold til 11 forskellige deskriptorer. Med hjemmel i loven udarbejdes havstrategier, der ajourføres hvert 6. år. Havstrategierne indeholder basisanalyser, beskrivelse af god miljøtilstand samt overvågnings- og indsatsprogrammer. Offentlige myndigheder er bundet af havstrategiens miljømål og indsatsprogram. Loven omfatter danske havområder, herunder havbund og undergrund, på søterritoriet og i de eksklusive økonomiske zoner. Loven finder imidlertid ikke anvendelse på indre og ydre territoriale farvande, der strækker sig ud til én sømil uden for basislinjen, i det omfang disse farvande er omfattet af lov om vandplanlægning med

tilhørende bekendtgørelser og/eller indsatser, der indgår i en vedtaget Natura 2000-plan efter miljømålsloven. Det følger heraf, at der er et vist "geografisk overlap" mellem lov om vandplanlægning for kystvandene og lov om havstrategi i disse områder. For mere information om spillet mellem lov om vandplanlægning og lov om havstrategi henvises Danmarks Havstrategi II afsnit 4.3. Den strategiske miljøvurdering af vandområdeplanerne 2021-2027 redegør ikke direkte for planernes forhold til og forventede påvirkninger af berørte havområder under lov om havstrategi, fordi de afledte effekter af vandområdeplanerne 2021-2027 forventes at have en positiv og gavnlig virkning på havmiljøet i de berørte havområder. Udmøntning af vandområdeplanerne 2021-2027 har til formål at forbedre tilstanden i kystvande for specifikke kvalitets-elementer. En forbedring af tilstanden for de specifikke kvalitetselementer vil også have en positiv eller som minimum neutral indvirkning på havstrategiens 11 kvalitative deskriptorer. Planerne vil derfor ikke forhindre opfyldelse af gældende miljømål og ikke være til hinder for opretholdelsen eller opnåelsen af god miljøtilstand og vil dermed være i overensstemmelse med lov om havstrategi. Anden miljølovgivning vil desuden understøtte planlægningen og de mål, som gælder.

Yderligere indsatser end de planlagte - Indledningsvist bemærkes, at miljøvurderingen er rettet mod de mål og de indsatser, der er fastlagt ved bekendtgørelse, og som er beskrevet i vandområdeplanerne. Miljøvurderingen vedrører ikke, om planlægningen, herunder indsatserne, kunne være tilrettelagt på en anden måde. Miljøstyrelsen henvises derimod til vandområdeplanernes kapitel 3 om påvirkninger og kapitel 7 om indsatsprogrammer, der beskriver baggrunden for de planlægningsmæssige valg. Der kan i forlængelse heraf konkret oplyses følgende:

Indsatser over for saltvandsbaseret fiskeopdræt og ferskvandsdambrug - Miljøministeriet bemærker, at der – ud over en opkøbsordning for ferskvandsdambrug – ikke er fastlagt indsatser over for saltvandsbaseret fiskeopdræt og ferskvandsdambrug. Det vurderes, at den eksisterende regulering efter miljølovgivningen er tilstrækkelig til at sikre, at disse aktiviteter påvirkning af vandmiljøet ikke i sig selv forhindrer opfyldelse af de mål, der gælder efter vandplanlægningen.

Indsatser over for virksomheder generelt - De aktiviteter, som ikke er omfattet af en indsats, er vurderet til at være tilstrækkeligt reguleret efter den gældende miljølovgivningen. Den indsats, der gennemføres med vandplanlægningen, vil herudover sikre, at målene vil kunne blive nået.

Håndtering af fosforudfordring ifm. vådområder - Der henvises til, at der i afsnit 9.4.1 står følgende om fosfor vedr. virkemidlet vådområder: "Da landbrugsjorden samtidig ikke længere gødes, reduceres udledningen af kvælstof og fosfor fra arealerne. Der sker også en reduktion i udledningen af fosfor til kystvandene, da der i vådområderne sker en øget sedimentation, dvs. bundfældning af partikulært fosfor." For udtagning af lavbundsarealer står der følgende vedr. fosfor: "Samtidig ophører gødskningen af arealerne og dermed reduceres udledningen af næringsstoffer." Ved etablering af vådområder og lavbundsprojekter foretages der desuden en vurdering af risikoen for fosforudledning.

Grundvand - Afsnit 7.2 i miljørapporten beskriver bredt, hvilke kilder som kan føre til forurening af grundvandet. Grundvand påvirkes også af miljøfarlige forurenende stoffer, og det er en fejl, at grundvand ikke indgår i opremsningen i kapitel 7.2.3. Miljøministeriet medgiver, at definitionen af pesticider i miljørapporten er uklar. For grundvand indgår pesticider, jf. grundvandsdirektivets bilag 1, som "plantebeskyttelsesmidler og biocidholdige produkter, som defineret i henholdsvis artikel 2 i direktiv 91/414/EØF og artikel 2 i direktiv 98/8/EF" inklusive deres relevante omdannelses-, nedbrydnings- og reaktionsprodukter. Interaktionen mellem grundvand og overfladevand har ikke væsentlig betydning på indholdet af pesticider i grundvandet. Der henvises i miljørapporten til kapitel 3 i vandplanerne, hvor der findes et resumé af menneskelige aktiviteter påvirkning på grundvandet, og derved hvilke væsentlige påvirkninger der kan være på grundvandet.

Vandområdeplanerne 2021-2027 indeholder ikke nye konkrete forekomstsificke indsatser på grundvandsområdet. Derfor er der udelukkende vurderet om andre indsatser påvirker grundvandet. De indirekte påvirkninger på grundvandet er beskrevet under de afsnit i kapitel 9, som omhandler konkrete indsatser på de enkelte områder, og hvor grundvandet forventes at kunne blive påvirket, f.eks. i afsnit 9.2.4.7 om regnbetingede overløb. Den forventede påvirkning på vandmiljøet, herunder grundvandet, er kort beskrevet i afsnit 9.6.1.5.

Sørestaurering og fosforvådområder - Miljøministeriet bemærker, at den negative indvirkning på smådyr, fisk og planter i nedstrøms vandløb er beskrevet i rapportens afsnit om vådområder i de marine vandområder, side 72 (afsnit 9.4.2, Flora, fauna og biologisk mangfoldighed).

0-alternativet - Som anført i Miljørapportens kapitel 6 skal der, jf. miljøvurderingsloven, gives oplysninger om den sandsynlige udvikling i miljøtilstanden, hvis vandområdeplanerne 2021-2027 og de ledsagende indsatsprogrammer ikke gennemføres. Dette kaldes også 0-alternativet og beskriver således miljøeffekterne af en generel udvikling samt allerede planlagte og besluttede tiltag i vandområdeplanerne for første planperiode (2009-2015) og vandområdeplaner for anden planperiode (2015-2021). Det er korrekt, at vurderingen under 0-alternativet er på et overordnet plan, og at de konkrete konsekvenser ved ikke at gennemføre planen i det konkrete tilfælde ikke kan udledes af dette afsnit. 0-alternativet eller den reference, som miljøeffekten af planen skal ses i forhold til, udgøres af den nuværende tilstand. Altså den tilstand, som fremgår af tilstandsvurderingerne i nærværende vandområdeplan. Effekten af allerede igangsatte initiativer bl.a. for næringsstoffer er beskrevet ved opgørelsen af baseline 2027. Der henvises derfor til disse elementer i vandområdeplanen for en mere udførlig beskrivelse af 0-alternativet.

Det bemærkes, at konkrete projekter, som følger af implementeringen af indsatsprogrammerne til vandområdeplanerne 2021-2027, efter omstændighederne kan være særskilt omfattet af reglerne om miljøvurdering, jf. bilag 1 og 2 i miljøvurderingsloven. På den baggrund vurderes det, at det 0-alternativ, som indgår i miljørapporten, er dækkende.

Det er korrekt, at der i kapitel 5 er nævnt flere indsatser overfor miljøfarlige stoffer, der er godkendt/planlagt i andet regi. Disse indsatser vil dog ikke alene sikre målopfyldelse.

Miljøtilstand for vandløb - Begrebet "miljøfarlige forurenende stoffer" dækker over både prioriterede stoffer og nationalt specifikke stoffer. Nationalt specifikke stoffer er en delmængde af miljøfarlige forurenende stoffer. Det fremgår af miljørapporten (afsnit 3.2.2-3.2.4), at miljømålet god økologisk tilstand for hhv. vandløb, søer og kystvande er fastsat ud fra bl.a. miljøkvalitetskrav for nationalt specifikke stoffer. I virkemiddelkataloget over for punktkilder er sparrebassiner som virkemiddel over for regnbetingede overløb beskrevet for organisk stof, kvælstof og fosfor, og ikke for miljøfarlige forurenende stoffer. I indsatsprogrammet anvendes virkemidlet til at reducere udledning af fosfor til søer og organisk stof til vandløb. Virkemidlet anvendes således ikke til at reducere udledning af miljøfarlige forurenende stoffer til vandmiljøet.

Fuglebeskyttelsesområder - Vurderingen af projektets indvirkning omfatter Natura 2000-områderne, hvilket betyder, at også påvirkninger af fuglebeskyttelsesområder er omfattet.

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna - Det fremgår af kapitel 9.2.3.1, afsnit 2, at naturtyper og arter i Natura 2000-områder er knyttet til vandløb. Dette kunne for klarhedens skyld have været skrevet sammen med afsnit 1 om beskyttelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Overblik over arter og naturtyper - Der blev til vandområdeplanerne for anden vandplanperiode (2025-2021) udarbejdet et bilag 1 til Miljørapporterne for de fire vandområdedistrikter i form af en tabel over arter og naturtyper. Idet oversigten var vanskelig at aflæse og dermed

ikke informativ, er den ikke udarbejdet til brug for vandområdeplanerne 2021-2027. Det er således en fejl, at der henvises til bilaget. Overblikket over arter og naturtyper som udarbejdet til vandområdeplanerne 2015-2021 kan ses her: <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2015-2021/udkast-til-vandomraadeplaner/>.

Påvirkning af menneskers sundhed:

Sammenfatning af høringssvar: Køge Kommune bemærker, at det i Miljørapporten for vandområdeplanerne 2021-2027, side 77, skønnes, at indsatsen over for miljøfarlige forurenende stoffer ikke vil have direkte indflydelse på menneskers sundhed, men vil give et renere vandmiljø og dermed kunne bidrage til at øge menneskers sundhed. Køge Kommune bemærker, at denne formulering kan give det indtryk, at det af Miljøministeriet vurderes, at miljøfarlige stoffer i naturen ikke har en negativ indflydelse på menneskers sundhed.

Miljøministeriets bemærkninger: Miljøministeriet noterer sig bemærkningen. Miljørapporten for vandområdeplanerne har til formål at vurdere de sandsynlige væsentligste miljøpåvirkninger af de planlagte indsatser beskrevet i forslag til vandområdeplanerne 2021-2027. Herunder bl.a. påvirkning af menneskers sundhed. Miljøministeriet vurderer, at den indsats, der er planlagt gennemført overfor miljøfarlige forurenende stoffer, ikke vil have en negativ påvirkning af miljøet og menneskers sundhed. Definitionen af et miljøkvalitetskrav er "den koncentration af et bestemt forurenende stof eller gruppe af forurenende stoffer i vand, sediment eller biota, som ikke bør overskrides af hensyn til beskyttelsen af menneskers sundhed og miljøet". Det ligger heri, at miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet i for høje koncentrationer kan udgøre en risiko for menneskers sundhed.

Naturvårdsverket:

Sammenfatning af høringssvar: Länsstyrelsen Kalmar, Vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt, savner en vurdering af fosforpåvirkning i Øresund, mens Helsingborg stad efterlyser information om andre presfaktorer påvirkning af vandmiljøet i Øresund. Malmö Stad undrer sig over, at miljøfarlige forurenende stoffer ikke behandles som en grænseoverskridende påvirkning i miljørapporten for vandområdeplanerne. De svenske myndigheder fremhæver Øresund som et vigtigt lege- og fourageringsområde for fisk, hvorfor det er vigtigt at begrænse fysiske påvirkninger, eksempelvis et fortsat forbud mod trawling i Øresund, og de ser gerne et lignende forbud mod råstofindvinding/sandsugning.

Miljøministeriets bemærkninger: Miljøstyrelsen kan oplyse, at der til brug for vandområdeplanerne 2021-2027 i forhold til kystvande er gennemført et omfattende arbejde med forbedring af det faglige grundlag. DTU Aqua og Aarhus Universitet har undersøgt, hvilke andre marine presfaktorer end næringsstoffer og klimaændringer der potentielt kan være med til at hindre opfyldelse af god økologisk tilstand i kystvandområderne. Her kan henvises til en række faglige undersøgelser, som er offentliggjort i forbindelse med høringen af vandområdeplanerne (Link: <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/vandomraadeplaner/vandplanprojekter/kystvandsprojekter/andre-presfaktorer-end-naeringsstoffer-og-klima/>).

For Øresund fremgår de konkrete påvirkninger og indsatser for så vidt angår vandområdeplanerne af MiljøGIS for høring af vandområdeplanerne 2021-2027: <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3hoering2021> Heraf følger det, at de kortlagte fysiske påvirkninger af kystvandsområdet Nordlige Øresund ikke overordnet set har medført specifikke indsatser.

I forhold til indsatserne for Øresund henvises til bilag 1 og bilag 1.1. om kvælstofindsatser i forslag til vandområdeplanerne 2021-2027 samt udkast til bekendtgørelse om indsatsprogram-

mer for vandområdedistrikter og udkast til vejledning til indsatsbekendtgørelsen. Navnlig fremhæves bestemmelserne i ovennævnte bekendtgørelses § 8 og vejledningsteksten hertil, som fastsætter, at myndigheder ved administration af lovgivningen inden for deres respektive ressort ikke forringer vandforekomsters tilstand eller forhindrer opfyldelse af de konkret fastlagte miljømål. Endvidere fremgår det, at bestemmelserne i § 8 omfatter alle former for påvirkning, der kan have indvirkning på vandforekomsters biologiske kvalitetselementer, fysisk kemiske forhold og hydromorfologiske forhold.

Det vil sige påvirkning af vandforekomsters kemiske og fysisk-kemiske forhold, herunder bl.a. næringsstoffer (kvælstof og fosfor), miljøfarlige forurenende stoffer, termisk påvirkning (kølevand) mv. samt påvirkning af vandforekomsters hydromorfologiske forhold. Herunder påvirkning af de biologiske kvalitetselementer knyttet til bund og bredforhold, kontinuitet, vandstrømning, vandskifte og dybdeforhold. Dette betyder bl.a., at tilladelser til aktiviteter og projekter, som gennemføres i fx Øresund, skal vurderes efter ovenstående bestemmelser.

Hvad angår miljøfarlige forurenende stoffers grænseoverskridende påvirkning, skal det bemærkes, at det fremgår af miljørapportens afsnit 9.6, at der for et antal overfladevandområder i de fire vandområdedistrikter, herunder et antal kystvande, er identificeret et behov for indsats over for prioriterede stoffer og nationalt specifikke stoffer. Det fremgår endvidere, at indsatsernes sandsynlige væsentligste effekter på miljøet vil afhænge af, hvilke stoffer indsatsen er fastsat for, hvorvidt miljømyndigheden får opsporet kilden til forureningen, og hvilke løsninger der efterfølgende vurderes nødvendige.

Miljøministeriet er enig i kategoriseringen af udledning af miljøfarlige forurenende stoffer som en grænseoverskridende påvirkning. Af sammenfatningen af indsatsprogram i forslag til vandområdeplanerne fremgår (afsnit 7.7), at: "For at kunne udpege konkrete indsatser er der behov for at nedbringe antallet af overfladevandområder i ukendt tilstand for så vidt angår miljøfarlige forurenende stoffer og forbedre grundlaget for klassificering af tilstanden". For alle fire Vandområdedistrikter gælder det, at der er afsat midler til at tilvejebringe yderligere viden om miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet frem mod 2024, herunder sikre en relevant overvågning, der giver den nødvendige viden om vandmiljøet og dermed et bedre grundlag for formuleringen af et indsatsprogram for miljøfarlige forurenende stoffer." Der er således ikke med indsatsprogrammerne for de fire vandområdedistrikter fastlagt konkrete foranstaltninger til nedbringelse af tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer til overfladevandområder og dermed ikke til Øresund. Eventuelle grænseoverskridende påvirkninger med miljøfarlige forurenende stoffer i Øresund forventes dermed ikke at ændres som følge af vandområdeplanen.

Oversigt over miljøfarlige stoffer:

Sammenfatning af høringssvar: Allerød Kommune savner i forbindelse med afsnit 3.2 en oversigt over national specifikke stoffer samt en oversigt over prioriterede stoffer og andre stoffer, der er fastsat miljøkvalitetskrav for på EU-niveau.

Miljøministeriets bemærkninger: Den efterspurgte oversigt findes i bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1625 af 19. december 2017 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.

Vurdering af miljøkonsekvenser af konkrete projekter:

Sammenfatning af høringssvar: Bornholms Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening, afdeling Sønderborg, bemærker, at miljørapporten ikke giver tilstrækkelig indsigt til alene at vurdere miljøkonsekvenserne af en konkret aktivitet.

Miljøministeriets bemærkninger: Det fremgår af Miljørapport for vandområdeplanerne 2021-2027, side 10-11, at ifølge miljøvurderingsloven, skal den myndighed, der gennemfører en miljøvurdering, udarbejde en miljørapport, der vurderer den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens gennemførelse og rimelige alternativer under hensyn til planens mål og geografiske anvendelsesområde. Miljørapporten udarbejdes på grundlag af de oplysninger, der er nævnt i lovens bilag 4, herunder bl.a. en skitse af planens indhold, hovedformål og forbindelser med andre relevante planer og programmer, de relevante aspekter af den nuværende miljøtilstand og dens sandsynlige udvikling, hvis planen ikke gennemføres samt miljøforholdene i områder, der kan blive væsentligt berørt. Konkrete projekter, som følger af implementeringen af indsatsprogrammet til vandområdeplanerne 2021-2027, kan efter omstændighederne være særskilt omfattet af reglerne om miljøvurdering, jf. bilag 1 og 2 i miljøvurderingsloven. Det betyder, at der forud for iværksættelsen af foranstaltningen (projektet) skal foretages en screening af og/eller en miljøvurdering med en efterfølgende tilladelse til det konkrete projekt.

Øvrigt til miljørapporten:

Sammenfatning af høringssvar: Stevns Kommune gør opmærksom på, at alle kommuner, hvis navn begynder med s, er faldet ud af listen over kommuner i vandområdedistrikt II i bilag 1 til miljørapporten, side 85.

Miljøministeriets bemærkninger: Miljøministeriet bemærker, at ved en beklagelige redaktionel fejl er Slagelse, Solrød, Sorø og Stevns Kommuner faldet ud af listen.

3. Valg af vandområdeplanerne 2021-2027 fremfor rimelige alternativer

3.1 Alternativer der har indgået i miljøvurderingen

Vandområdeplanerne 2021-2027 med dens miljømål og indsatsprogram udgør hovedforslaget i miljøvurderingerne.

Det planlagte indsatsprogram er resultatet af en udvælgelse af virkemidler, hvor principperne om effekt og omkostningseffektivitet har været bærende for valget af de enkelte virkemidler, der tilsammen udgør indsatsprogrammet. Der er ikke været opstillet et egentligt alternativt indsatsprogram.

3.1.1 Alternative virkemidler for kystvande

De anvendte virkemidler for kystvande i vandområdeplanerne 2021-2027 er generelt karakteriseret ved at have en positiv miljøeffekt. I forbindelse med vandområdeplanerne for tredje planperiode er katalogerne med virkemidler til reduktion af hhv. kvælstof- og fosforbelastningen af vandmiljøet blevet opdateret og indeholder både anvendte og alternative virkemidler (Aarhus Universitet, DCA rapport nr. 174, 2020 - <https://dcapub.au.dk/djfpdf/DCArapport174.pdf> og Aarhus Universitet, DCE rapport nr. 379, 2020 - <https://dce2.au.dk/pub/SR379.pdf>).

I forbindelse med vandområdeplanerne for tredje planperiode er det også undersøgt om forskellige marine virkemidler kan skabe positive miljøeffekter i kystvandene. Flere marine virkemidler vurderes potentielt egnede til at opnå en reduktion af kvælstof- og fosforbelastningen og andre positive effekter (Aarhus Universitet, DCE rapport nr. 368, 2020 - <https://dce2.au.dk/pub/SR368.pdf> og Danmarks Tekniske Universitet og DTU Aqua rapport nr. 385, 2021 - <https://www.aqua.dtu.dk/-/media/Institutter/Aqua/Publikationer/Rapporter-352-400/385-2021-Marine-virkemidler-potentialer-og-barrierer.ashx>). Potentialer for anvendelse af de marine virkemidler "Reetablering af ålegræs" og "Dyrkning af tang" vil blive belyst i projektet "Udviklingsinitiativer for marine virkemidler", der er igangsat i forbindelse med genbesøget af vandområdeplanerne 2023/2024. Sideløbende hermed gennemføres et litteraturstudie, som samler op på den eksisterende faglige viden om miljø- og klimaeffekter ved muslingeopdræt.

3.1.2 Alternative virkemidler for vandløb

DCE har for Miljøstyrelsen udarbejdet en faglig vurdering af en række vandløbsvirkemidler, som er at finde i den videnskabelige rapport "Virkemidler til forbedring af fysiske forhold i vandløb" (nr. 341, 2019). Rapporten er en opdatering af DCE's vurdering af vandløbsvirkemidler i videnskabelig rapport af samme navn fra 2014 (nr. 86), som blev udarbejdet på baggrund af en indstilling fra en bred kreds af interessenter på vandløbsområdet i det såkaldte Vandløbsforum. Denne rapport omtales normalt "Virkemiddelkataloget" og er at finde på Miljøstyrelsens hjemmeside.¹

¹ Link til videnskabelig rapport fra 2019: <https://mst.dk/media/186800/12-virkemidler-til-forbedring-af-de-fysiske-forhold-i-vandloeb-version-2-videnskabelig-rapport-fra-dce-nr-341-2019.pdf>

Link til videnskabelig rapport fra 2014: <https://mst.dk/media/186819/virkemidler-til-forbedring-af-de-fysiske-forhold-i-vandloeb-videnskabelig-rapport-fra-dce-nr-86-2014.pdf>

Virkemiddelkataloget indeholder vurderinger af en række vandløbsvirkemidlers medvirken til at opfylde miljømålet i vandløbene. Der skelnes mellem effekt på de fire kvalitetselementer smådyr, planter, alger og fisk, som alle påvirkes af vandløbets fysiske forhold (alger påvirkes dog primært af ændringer i vandkemi). Det fremgår også, hvilke påvirkninger virkemidlet er målrettet, samt i hvilke vandløbstyper virkemidlet kan anvendes og er uegnet. For hvert virkemiddel er angivet en anslået standardpris, som blandt andet er baseret på erfaringstal fra kommunerne. I en række tilfælde dækker priserne over et stort spænd af udgifter, hvorfor prisen for de enkelte virkemidler kun kan ses som vejledende. For visse indsatser, der forventes at have et særligt stort spænd i priser, er der fastlagt et lavt og et højt udgiftsskøn.

Problematikken omkring okkerpåvirkede vandløb indgår ikke i virkemiddelkataloget, men der vil også være behov for en indsats i stærkt okkerbelastede vandløb. Derfor har DHI for Miljøstyrelsen vurderet rensningsmetoder for okker i det tekniske notat "Status for okkerrensning – vurdering af behovene for og effekterne af alternative rensningsmetoder for okker" fra januar 2014. Det tekniske notat er ligeledes at finde på Miljøstyrelsens hjemmeside.²

De anvendte vandløbsvirkemidler i vandområdeplanerne 2021-2027 er generelt karakteriseret ved at have en positiv miljøeffekt på et eller flere af de anvendte kvalitetselementer.

3.1.3 Alternative virkemidler for søer

I forbindelse med vandområdeplanerne 2021-2027 er katalogerne med virkemidler til reduktion af fosforbelastningen af vandmiljøet og sørestauration blevet opdateret og indeholder både anvendte og alternative virkemidler, Aarhus Universitet, DCE rapport nr. 379, 2020 - <https://dce2.au.dk/pub/SR379.pdf> og Aarhus Universitet, DCE rapport nr. 382, 2020 - <https://dce2.au.dk/pub/SR382.pdf>.

De anvendte virkemidler for søer i vandområdeplanerne 2021-2027 er karakteriseret ved at have en positiv miljøeffekt.

3.1.4 Alternative virkemidler for grundvand

Miljøministeriet har vurderet, med henvisning til indsatsprogrammet for grundvand, at den eksisterende og planlagte generelle og målrettede regulering til beskyttelse af grundvandet som udgangspunkt kan være tilstrækkelig til at sikre, at indsatsbehovet på længere sigt opfyldes, samt til at sikre en vending af stigende trends for forurenende stoffer. Dette med begrundelse i, at grundvand dannes langsomt, og det derfor vil tage tid, før effekten af indsatserne kan ses. Dette er under forudsætning af løbende vidensopbygning og iværksættelse af nye indsatser, hvor der vurderes behov herfor. Der er således ikke afdækket alternative virkemidler og indsatser for vandområdeplanerne 2021-2027. Frem mod 2024 vil det løbende, gennem vidensopbyggende projekter, blive vurderet, om der er behov for supplerende alternative indsatser.

3.1.5 Alternative virkemidler for miljøfarlige forurenende stoffer

Der foreligger ikke et egentligt virkemiddelkatalog omhandlende miljøfarlige forurenende stoffer.

Hvis miljøfarlige forurenende stoffer er årsagen til, at miljømålet ikke opfyldes, er det oftest mest hensigtsmæssigt at begrænse forureningen ved kilden. Indsatserne består derfor i, at miljømyndigheden skal opspore kilder til forureningen og i henhold til sektorlovgivningen træffe foranstaltninger, der standser eller mindsker tilførsel af de stoffer, der hindrer målopfyldelsen. Alternative virkemidler som 1) at bortgrave forurenede sediment eller 2) at foretage yderligere regulering er ikke taget i anvendelse, da det mest hensigtsmæssige er først at standse forureningen.

² Link til teknisk notat fra 2014: https://mst.dk/media/118776/okkerudredning_for_nst_final_feb_2014.pdf

3.2 0-alternativet

Samlet set vurderes vandområdeplanerne 2021-2027 at bidrage til at forbedre tilstanden i vandmiljøet. 0-alternativet beskriver miljøeffekterne af generel udvikling samt allerede planlagte og besluttede tiltag i vandplaner for første planperiode (2009-2015) og vandområdeplaner for anden planperiode (2015-2021).

Ved 0-alternativet vedtages vandområdeplanerne 2021-2027 og de ledsagende indsatsprogrammer ikke, hvilket vil betyde, at tilstanden i mange af overfladevandområderne og i grundvandsforekomsterne ikke vil leve op til de fastlagte miljømål. 0-alternativet vil således medføre, at Danmark ikke kan opfylde kravene i EU's vandrammedirektiv.

4. Overvågning af væsentlige miljøpåvirkninger

Vandmiljøet overvåges med Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA). NOVANA har til formål at følge tilstanden i vandmiljøet og de væsentlige påvirkninger heraf samt at beskrive forureningskilders og andre væsentlige påvirkningers effekt på vandmiljøet. Endvidere dokumenterer overvågningsprogrammet effekten af natur- og miljøhandleplaner og vurderer, om miljø- og naturkvaliteten opfylder de politisk fastsatte mål.

Data fra NOVANA bidrager således til, at Danmark kan opfylde sine internationale overvågnings- og rapporteringsforpligtelser og andre væsentlige nationale forpligtelser på vand- og naturområderne. NOVANA afrapporteres årligt, og den seneste rapportering er fra 2020.

[Bagside Overskrift]

[Bagside Tekst]

Miljøministeriet - Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

www.mim.dk